

8. **Гриньов В.** Нова Україна: якою я її бачу / В. Гриньов. – К., 1995. – 92 с.
9. **Дашкевич Я.** Соборність чи федеративність / Я. Дашкевич // Слово. – 1991. – 20 червня.
10. **Дністрянський М.С.** Кордони України. Територіально-адміністративний устрій / М.С. Дністрянський. – Львів: Світ, 1992. – 144 с.
11. **Драгоманов М.П.** Листи на Наддніпрянську Україну / М.П. Драгоманов // Літературно-публіцистичні праці: У 2-х т. – К., 1970. – Т. 1. – С. 428-482.
12. Кирило-Мефодіївське товариство: У 3-х т.т. – К., 1990. – Т. 1. – 544 с.
13. **Круглашов А.** Драма інтелектуала: політичні ідеї Михайла Драгоманова / А. Круглашов. – Чернівці, 2000. – 487 с.
14. **Курас І.Ф.** Соборництво і регіоналізму в українському державотворенні (1917 – 1920 рр.) / І.Ф. Курас, В.Ф. Солдатенко. – К., 2001. – 398 с.
15. **Охрімівч Ю.** Розвиток української національно-політичної думки / Ю. Охрімівч. – Нью-Йорк, 1965. – 120 с.
16. **Скакун О.Ф.** І. Франко – його життя і діяльність / О.Ф. Скакун. – Мюнхен, 1966. – 111 с.
17. **Слабченко М.Є.** Матеріали до економічно-соціальної історії України ХІХ століття: У 2-х т. / М.Є. Слабченко. – Харків, 1927. – Т. II. – 268 с.
18. **Тихонов В.** Манифест федералізму или путь к демократическому государству / В. Тихонов. – 2-е изд. доп. – Луганск: ПЦ «Максим», 2009. – 68 с.
19. **Чорновіл В.** Компартия фактично існує / В. Чорновіл // Літературна Україна. – 1991. – 19 вересня.
20. **Чорновіл В.** Моя виборча програма / В. Чорновіл // Політика. – 1989. – № 1 (жовтень). – С. 2-3.

УДК 32:316.722.

О. В. Онопко

ПОЛІТИЧНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ МІФОТВОРЧОСТІ

Автором з'ясована сутність взаємозв'язку між політичною ідентичністю і політичною міфологією. Визначена роль політичних і державних інститутів у процесі ідентичнісної міфотворчості. Спростований політичний міф про «непатріотичність» окремих регіонів України.

Ключові слова: політичний міф, політична ідентичність, політичний інститут, державна політика.

Автором выявлена сущность взаимосвязи между политической идентичностью и политической мифологией. Определена роль политических и государственных институтов в процессе идентичностного мифотворчества. Опровергнут политический миф о «непатриотичности» отдельных регионов Украины.

Ключевые слова: политический миф, социально-политическая идентичность, политический институт, государственная политика.

The author reveals the essence of the relationship between political identity and political mythology. It's defined the role of political and governmental institutions in the identic mythmaking. The political myth about «unpatriotic» regions of Ukraine is refuted.

Keywords: political myth, social-political identity, political institutions, state policy.

© О. В. Онопко, 2012

Політична ідентичність є фактором, що робить політику більш природною, динамічною, інтерактивною. Успіх політичних кампаній, особливо виборчих, залежить значною мірою від того, наскільки ефективним і продуманим є апелювання до ідентичностей, носіями яких є індивіди і групи у суспільстві. Використання державою політичної ідентичності може мати як конструктивний, так і деструктивний характер. Перший, наприклад, може проявлятися у виникненні патріотичних почуттів, консолідації нації, другий – у її дезінтеграції, провокуванні розколу країни (як під час президентської кампанії 2004р.). Для захисту своїх національних інтересів держава має координувати процес самоідентифікації населення, результатом якої є набуття індивідами кількох різнорівневих ідентичностей (релігійної, економічної, професійної,

етнічної, територіальної, статево-вікової тощо). За допомогою різного роду каналів державна політика має зробити пріоритетною для них політичну, яка б проявлялася у позитивному ототожненні себе з власною батьківщиною, а інші – політизувати. Одним з інструментів такого координування є політичні міфи. Грунтовані на історико-культурних і національно-ментальних особливостях населення, вони приречені у процесі соціалізації забезпечити успадкування і закріплення патріотичних традицій, цінностей та ідей, активізувати конструктивну участь людей у політиці. За умов порушення політичними інститутами аутентичного зв'язку із історією нації при створенні політичних міфів, є висока вірогідність імітації публічної політики, уразливості національних інтересів держави і суспільства у цілому.

З огляду на це, *автор мав на меті виявити специфіку політичної ідентичності як результату державної політики міфотворчості*. Виходячи з цього, доцільним уявлялося вирішити такі завдання: вивчити співвідношення категорій «політична ідентичність» і «політичний міф»; зазначити основні особливості зв'язку між рівнями ідентичності і політичними міфами, створюваними державою; окреслити сутність вітчизняних політичних міфів, що склалися навколо «непатріотизму» окремих регіонів України.

Державна політика міфотворчості, зокрема та, що спрямована на управління політичними ідентичностями, так і не стала самостійним предметом вивчення у вітчизняній політичній науці. Однак в Україні чимало науковців досліджують державну політику у цілому. Серед вітчизняних праць з теоретичних питань формування державної політики треба зазначити публікації В. Бондаренка, О. Валецького, Б. Гаєвського, А. С. Гальчинського, Р. М. Зварича, І. Ф. Кураса та інших. Питання практики у державної(ій) політики(ці) розглядають у своїх роботах В. Бакуменко, В. Бебик, А. О. Білоус, М. Головатий. Щодо співвідношення і взаємозв'язку міфів та політичної ідентичності, серед закордонних авторів над цим працює, концентруючи увагу на історичних аспектах, В. Мединський [11], частково звертаються семіотик Л. Бенуас [4] і культурологи М. Еліаде [17] та К. Армстронг [3]. Серед вітчизняних – В. Агеєв [3], І. Кресіна [10], Л. Климанська [7] та інші. Роль політичної міфології у формуванні української ідентичності окреслює М. Степико [14].

Категорії «політичний міф» і «політична ідентичність» тісно пов'язані. Міф обов'язково має орієнтуватися на певну цільову аудиторію – групу, спільноту, з якою ідентифікують себе індивіди. Він не може бути ефективним без апелювання до певної соціокультурної бази, що складається з політичних стереотипів й догм, історичної пам'яті, що притаманна подібній спільноті, та певних ментальних особливостей, як то специфічний спосіб мислення чи своєрідне світосприйняття, властиве її представникам. Політична ідентичність набувається індивідом чи певною частиною суспільства шляхом прийняття тих ціннісних принципів, стереотипів поведінки, догм, міфів і узагальнених знань про себе, свої й чужі групи, у процесі соціалізації. Політичний міф не тільки базується на ідентичності, але й сам є невід'ємним її елементом. Іншим проявом взаємозв'язку є феномен компліментарності – відчуття підсвідомої приязні або антипатії членів одних колективів до членів інших колективів, що визначає розподіл на «свій» і «чужий» [9]. Це явище є невід'ємною умовою при побудові значного класу політичних міфів (міфоструктури «ми-вони») і ґрунтується на самоідентифікації індивіда. Прикладами міфів, побудованих на такому протиставленні є міфи про «помаранчевих і біло-блакитних», «донецьких і київських», «кримських татар і слов'ян у Криму» тощо.

Російський дослідник Д. Драгунський виділяє п'ять провідних рівнів ідентичності, як цілісного і системного явища [6]. Доцільно розглянути особливості їх співвідношення з різного роду політичними міфами:

Інституційний рівень пов'язаний з різного роду політичними інститутами, які, формуючи державну політику, здійснюють вплив на специфіку самоідентифікації осіб на всіх інших рівнях. В залежності від того, конструктивний він, чи ні, політична ідентичність стає консолідуючим чи дезінтегруючим чинником в суспільстві. Показовою видається японська політична практика: інститутом, відданість якому протягом століть об'єднує японців є імператорство. В епоху феодалної роздробленості, що супроводжувалася кривавими громадянськими війнами, у період прискореної модернізації, що «відкрив» Японію для світу і приніс їй всі блага і проблеми Західної цивілізації, підчас руйнівної для країни Другої Світової війни та за часів американської окупації і повоєнного відновлення віра у міфологізований образ «тенно» залишалася невід'ємною складовою політичної ідентичності підданих найстарішої в світі імперії. На відміну від японської, державна політика в Україні поки що не здатна консолідувати населення країни. Діяльність провідних вітчизняних політичних інститутів – державних установ, органів місцевого самоврядування, партій, ЗМІ тощо – переважно не сприяє створенню таких політичних міфів і міфологем, метою яких було б якщо не подолання, то хоча б згладжування міжцивілізаційних та історичних суперечностей у суспільстві і посилення такої політичної

ідентичності як «громадянин України». Замість цього українська політична міфологія, зокрема той її сегмент, що відтворюється під час президентських виборчих кампаній, несе деструктивний заряд, поглиблюючи непорозуміння і часом навіть поширюючи ворожість між різними спільнотами (регіональними, ідеологічними, соціально-економічними, релігійними тощо), прикладом чого може бути міф про «розкол України», пік впливу і поширеності якого прийшовся на кампанію 2004 р.

Ідеологічний рівень. У сучасній Україні ідеологія вже не здійснює визначального впливу ані на політичну ідентичність громадян, ані на героїку загальнодержавних політичних міфів, однак її елементи зберігаються та активно використовуються при створенні персональних і партійних міфів. Можна виділити такі особливості даного рівня у нашій державі:

- перетин ідеологічних і цивілізаційних засад української ідентичності, в основі якої лежать: лібералізм, націоналізм і комунізм (у версії Слов'янської цивілізації). В Україні ці ідеології надзвичайно сильно втратили у раціональному плані і лишаються переважно як міфи про самих себе;

- переважно декларативний характер ідеологічного забарвлення героїв українських міфів: заявляючи про свою прихильність до певної ідеології, вони мають героїку зі змістом, що їй не відповідає («багаті комуністи», «ліберали з жорстким стилем управління» тощо);

- деідеологізація, яка полягає у зменшенні ролі ідеологічного компоненту політичної ідентичності, що потребує раціонального осмислення.

Інфраструктурний рівень полягає у самоідентифікації особи з певними матеріальними атрибутами (товарами й продуктами), що створенні чи пов'язані з її країною. Стратегічне значення тут має державна політика у галузі підтримки вітчизняного виробництва. Політична міфологія обґрунтовує переваги і наголошує на виключності вітчизняних товарів у порівнянні з іншими, забезпечуючи їх привабливість як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку. Споживачі політичних міфів стають споживачами конкретних продуктів, купуючи і використовуючи які, вони складають певну уяву про державу-міфотворця, а часто ще підсвідомо приймають її політичні цінності. Це яскраво ілюструє досвід Німеччини і Японії, відомих своїми «економічними дива». Після того, як країни були фактично знищені у ході Другої Світової війни, їм вдалося достатньо швидко відновити свою колишню економічну міць. Їх стратегія ґрунтувалася на двох основних пунктах:

- фінансова підтримка і надання пільг великим корпораціям (дзайбацу в Японії) таким, як «Volkswagen», «BMW AG», «Bosch», «Sharp», «Mitsubishi» тощо;

- активна пропаганда привабливості національних товарів, виготовлених цими концернами.

Останній пункт базувався на міфологізованому образі «фенікса, який відроджується» і гласив: «ми пережили війну – ми надійні». Подібний меседж був адресований спочатку саме внутрішній аудиторії, але незабаром поширився на весь світ, принісши колосальні прибутки національним підприємствам, створивши «економічні дива» та відродивши віру японців і німців в свої країни.

Інший приклад – Китай: гігантське масове виробництво дешевих і часто низькоякісних товарів, безмежжя демпінгової робочої сили, іммігранти, біженці, комуністичний режим і «Культурна революція» – подібні, навіяні політичними міфами держав-конкурентів, негативні асоціації не сприяють захопленню споживачів продукцією однієї з найпотужнішої країни Східної Азії. Для зміни ситуації китайське керівництво створює контр-міфи, орієнтовані здебільшого на діаспору. Змусивши її повірити у свою батьківщину, ідентифікувати себе у першу чергу з нею, а не з державами проживання, лідери КНР вбачають в переселенцях авангард китайської економічної і політичної експансії у світі.

Ментальний рівень. На ньому група чи особа визначає себе як частку нації – найвищого політичного прояву етнічної спільноти. На перешкоді цьому можуть стояти розбіжності в мові, релігії, образі життя, але мають лишатися базові спільні соціопсихологічні ознаки. Саме до них мають апелювати політичні інститути, створюючи міфи, які б були «рідними» і зрозумілими для суспільства, відтворювали конструктивні функції, сприяли самоідентифікації громадян як частин нації, народу і держави. Однак в Україні на ментальному рівні існують два протилежні напрямки міфотворчості. Політичні міфи, які виникають «знизу» є внутрішнім породженням народних мас. В них закріплюються звичаї, знаходять відображення моральні погляди й естетичне ставлення людей до дійсності, в т.ч. й політичної, основні риси української ментальності:

1) **Чуттєвість і емоційність:** українець, не відмовляючись від раціоналістичної думки, великої ваги надає почуттям та емоціям. Інколи він може видаватися навіть сентиментальним і надто ліричним. Схильність «сприймати близько до серця» різні події в своєму житті сприяють тому, що українці відрізняються значним рівнем чуттєвості й вразливістю до

стресів, про що свідчать дані соціологічного дослідження, проведеного у період з 9 по 15 березня 2010 компаніями «Research & Branding Group» (м. Київ), «ДІАЦ» (м. Донецьк) і УФ «Громадська думка» (м. Львів) щодо громадської думки населення Львова та Донецька з актуальних соціально-політичних питань [19]. Виходячи з даних опитування, навіть такі «радикально протилежні» групи українського суспільства як «донецькі» і «львівські» схожі у своїй емоційності і чуттєвості світосприйняття. Адже емоційність і вразливість до стресів безпосередньо пов'язані. У силу соціальних мотивів поведінки у сучасної людини великого поширення набули так звані емоційні стреси напруги, що викликаються психогенними факторами, такими, як конфліктні відносини між людьми (у державі, колективі, на вулиці, в сім'ї). Саме чуттєвість можна вважати одним з тих факторів, які відіграють провідну роль у виникненні міфів – людям чуттєвим, вразливим, легше сприйняти міф, ніж сувору реальність.

2) **Обережність, інертність, повільність:** на думку українського соціопсихолога О. Стражного, в українців не дуже розвинені такі риси характеру, як цілеспрямованість і рішучість. Їм притаманна обережність, інертність, повільність. Вони не люблять ризикувати, живуть за принципом «якось воно буде», довго зважують всі «за» і «проти», довго радяться і рішення приймають половинчasti [13].

3) **Побутовий консерватизм:** українець не довіряє змінам, прагне не знайти щось нове, а зберегти вже створене. Це визначає його невміння, а може, і небажання йти в ногу з часом, що обумовлює використання міфів, пов'язаних із історією, які звертаються до давніх глибинних суперечностей суспільства.

Однак політичні міфи, ґрунтовані на вищевказаних ментальних особливостях українського народу, не дуже поширені. Вони фактично не використовуються владними інститутами, які воліють застосовувати здебільшого ті, що були створені в інших країнах як Західної, так і Слов'янської цивілізації, не враховуючи при цьому ментальний контекст. Прикладом такої політики може служити популярна у виборчих кампаніях міфологема «сильної руки володаря», яка є більш природною для Росії з її теорією офіційної народності («Православ'я, Самодержавство, Народність»), ніж для України з її принципом «вічевої демократії». Не менш показово штучність політичних міфів, утворюваних українськими політичними силами ілюструє міфологія партії Н. Королевської «Україна – Вперед!», яка істотно нагадує міфи італійської – «Forza, Italia!». Подібні чужорідні явища, що не тільки здебільшого неефективні, але й несуть неприродні для українців цінності, спотворюючи їх свідомість, залишаються популярним об'єктом копіювання і поширення багатьма вітчизняними політичними інститутами.

Повсякденний рівень. Має бути результатом самоідентифікації на чотирьох попередніх. Сутність його полягає в «прив'язуванні» індивіда до суспільних, сімейних та індивідуальних практик, включаючись і відтворюючи які у процесі соціалізації, він набуває знань про навколишній світ, в тому числі й про політичну ситуацію. Набуваючи значного спрощення і міфологізації, ці знання передаються з покоління в покоління, і тільки значні соціально-травматичні катаклізми здатні змінити їх історичну ретрансляцію. На цьому рівні місією держави є забезпечення наявності таких політичних міфів, які б обґрунтовували та підтримували успадкування політичних традицій, цінностей і норм новими генераціями громадян, розвивали в них почуття патріотизму, загальнодержавної і регіональної ідентичності. Одним з ключових каналів донесення і поширення такого роду політичної міфології має бути державна концепція соціального виховання молоді, яка в Україні несе націонал-патріотичний і дещо мілітарний характер [8], що дисонує із поліетнічним складом населення і проголошеним позаблоковим, нейтральним статусом української держави. Не зважаючи на позичений з радянських часів акцент на військово-патріотичному вихованні, концепція не пропонує головного – цілісного образу «Батьківщини», «синами і доньками» якої могли б ідентифікувати себе молоді українці. В українських реаліях повсякденний рівень фактично не існує, через те, що не виконує головного свого завдання – забезпечення успадкування політичних цінностей. Кожна виборча кампанія намагається змінити загальнонаціональну політичну міфологію, а відповідно й політичну ідентичність населення держави. Проте міфи, що пропонуються політиками часто чужі і не відповідають ані ідентичності, ані ментальності українського народу. Не спрацьовує, наприклад, державна політична міфологія європейської інтеграції, що підтверджується незначним відсотком тих, хто ідентифікує себе як «європейців» [15].

Брак державницького бачення політики у представників політичних інститутів зумовлює створення ними переважно деструктивних політичних міфів, одним з яких є твердження про наявність в Україні так званих «непатріотичних» регіонів. Двома головними позиціями, на яких ґрунтується даний міф, є:

- населення Півдня і Сходу нібито переважно ідентифікує себе як мешканців саме своїх регіонів, а не України в цілому;

- патріотами України себе вважає більшість населення західних областей, а не південних і східних.

Подібні твердження формувалися з метою створення нестабільної ситуації в суспільстві, задля підтримки центрального міфу про «розкол країни». Саме ця тема є однією з топових для українських політичних сил і особливо гостро постає під час президентських виборчих кампаній. Проте міфічність вищезазначених тез спростовується соціологічними дослідженнями. Одне з них було проведене незабаром після «помаранчевої революції», що нібито поділила Україну навпіл. З 20 по 27 грудня 2005 року Соціологічною службою Центру Разумкова в усіх регіонах України було опитано 2009 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищувала 2,3%. На запитання «Чи вважаєте ви себе патріотом України?» 42,7% опитаних мешканців Півдня відповіли, що переважно себе такими вважають, у той час як мешканці Заходу – 31,2%. На Сході подібну відповідь дали 34% респондентів [15]. На запитання «Мешканцем якої місцевості ви себе вважаєте в першу чергу?» респонденти з Заходу і Сходу майже однаково ідентифікували себе переважно як мешканців місцевостей і міст свого проживання (39,4% і 37% відповідно), а респонденти з Півдня більше за всіх вважають себе саме мешканцями України – 35,8% [16]. Виходячи з результатів даного дослідження, можна зробити висновок про як мінімум неоднозначність даних проблем, але ні в якому разі не можна підтримати міф про існування певних «непатріотичних» регіонів в державі. Більш того, саме мешканцям Західної України регіональний патріотизм властивий дещо більше, ніж їх східним сусідам.

Політична ідентичність на всіх основних своїх рівнях знаходиться у невід'ємному зв'язку із політичною міфологією. Провідну роль в її формуванні, закріпленні і поширенні відіграє державна політика міфотворчості. Саме від неї залежить створення адекватних ментальності народу політичних міфів, спроможних консолідувати суспільство, підтримати вітчизняного виробника, захистити і зберегти національні цінності й посприяти самоідентифікації населення як «громадян і патріотів» своєї держави.

Бібліографічні посилання:

1. Архетипи свідомості сучасного українця [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.gart.org.ua/?lang=ua&page_id=2&news_type=3&element_id=23591 – 2 жовтня 2012 р. – 10:22
2. Агеев В.С. Социальная идентичность личности [Електронний ресурс] / В.С. Агеев / Режим доступу: <http://www.vuzlib.net/beta3/html/1/25714/25852/> . – 12 жовтня 2012 р. – 22:04
3. Армстронг К. Краткая история мифа / К. Армстронг. – М.: Открытый мир, 2005. – 160с. – (Мифы)
4. Бенуас Л. Знаки, символы и мифы / Л. Бенуас. – М.: АСТ, 2006. – 160с.
5. Головатий М.Ф. Політична міфологія / М.Ф. Головатий. – К.: МАУП, 2006. – 144с.
6. Драгунский Д. Пять уровней идентичности [Електронний ресурс] / Д. Драгунский // Режим доступу: // http://www.archipelag.ru/geoculture/new_ident/interpretatio/level/ . – 12 жовтня 2012. – 22:08
7. Климанська Л. Філософсько-соціологічний аналіз проблеми політичної ідентичності / Л. Климанська // Зміни у свідомості українського суспільства на зламі тисячоліть, 2001. – С.111-119.
16. Концепція національно-патріотичного виховання молоді [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://osvita.ua/legislation/other/5397/> . – 10 жовтня 2012 р. – 21:18
17. Кравченко Г.В. Посібник з культурології: конспекти лекцій, завдання, ілюстрації до тем / Г.В. Кравченко, І.В. Піддубська, Н.П. Шаповалова. – Донецьк, 2008. – 151с.
18. Кресіна І.О. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси: (Етнополітологічний аналіз) / І.О. Кресіна. – К., Вища школа, 1998. – С.89.
19. Мединский В.Р. О русском рабстве, грязи и «торьме народов» / В.Р. Мединский. – М.: ОЛМА Медиа Групп, 2008. – 542 с.
20. Мифы и мифология XX века: традиция и современное восприятие [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://magiaworld.org.ru/articles/article-51.html> . – 7 жовтня 2012. – 06:13
21. Оношко О. В. Виникнення та напрямки розвитку політичних міфів / О. В. Оношко // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія, Соціологія, Філософія, 2010. – Випуск 14. – С. 36-38
22. Степико М. Українська ідентичність: феномен і засади формування: монографія / М.Т. Степико. – К.: НІСД, 2011. – 336с.
23. Центр Разумкова. Мешканцем якої території Ви себе вважаєте в першу чергу? [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.uceps.org/ukr/poll.php?poll_id=279 . – 4 жовтня 2012: 09:32
24. Центр Разумкова. Чи вважаєте ви себе патріотом України? [Електронний ресурс] // Ре-

25. Щербаков А.Е. Место мифа в политической идеологии / А.Е. Щербаков // ПОЛИС. – 2003. – № 4. – С.175-180

26. Элиаде М. Аспекты мифа / Мирча Элиаде: Пер. с фр. В.Большакова. – М.: «Инвест – ППП», СТ «ППП», 2005. – 240с.

27. Research & Branding Group. Результаты исследования «Украина – Восток-Запад: единство в многообразии» [Электронный ресурс] // Режим доступу: <http://www.rb.com.ua/rus/politics/research/2010/6094.html> . 22 червня 2011 р. – 22:07

УДК 327.7

Ю. Р. Олійник

ВІДНОСИНИ АСОЦІАЦІЇ: ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНО-ДОГОВІРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНТЕГРАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

Стверджується, що Європейський Союз – це унікальне об'єднання держав, що виникло в результаті розвитку економічної, політичної та правової інтеграції на Європейському континенті. Об'єднання надає великого значення співробітництву з іншими суб'єктами міжнародного співробітництва, особливо в економічній сфері. Розглянуто основні форми асоціативних відносин Європейського Союзу з «третіми» державами.

Ключові слова: ЄС, асоціація, співробітництво.

Утверждается, что Европейский Союз – это уникальное объединение государств, возникшее в результате развития экономической, политической и правовой интеграции на европейском континенте. Объединение придает большое значение сотрудничеству с другими субъектами международного сотрудничества, особенно в экономической сфере. Рассмотрены основные формы ассоциативных отношений Европейского Союза с «третьими» странами.

Ключевые слова: ЕС, ассоциация, сотрудничество

It is alleged that the European Union – is a unique union of states that emerged as a result of economic, political and legal integration in Europe. Union attaches great importance to cooperation with other subjects of international cooperation, particularly in the economic sphere. Considered the main forms of associative relations of the European Union with “third” countries.

Keywords: EU, association, partnership

© Ю. Р. Олійник, 2012

Постановка проблеми та актуальність. Сьогодні Європа перетворюється на потужну політичну структуру, основу якої, поруч з іншими чинниками, творить європейська цивілізаційна ідентичність. Впродовж останніх років держави Європи в межах ЄС переходять від переважно економічних до врівноважено-системних, багатосторонніх відносин, серед яких все виразнішою стає воєнно-політична інтеграція, співпраця у сфері безпеки та боротьби з тероризмом.

Саме ці об'єктивні передумови творять підстави для укладення угод, які б адекватно відображали здобутки та напрацювання двостороннього діалогу ЄС із «третіми» державами і визначили та юридично закріпили формат відносин для наступного етапу співробітництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми. В Україні дослідження нормативно-договірного регулювання відносин Євросоюзу з асоційованими державами є новим й недостатньо вивченими. З-поміж літератури, у якій досліджувались особливості правового регулювання зовнішніх зносин Євросоюзу, слід виділити роботи З. М. Клепацького, М. Буроменського, А. Гальчинського, В. Денисова, М. Микієвича, В. Муравйова та інших.

Формулювання цілей статті. Цілями даної статті є дослідити та порівняти основні види (дослідження та порівняння основних видів) асоціацій як форми співробітництва Європейського Союзу з третіми державами.

Виклад основного матеріалу. Високий рівень співробітництва, що здійснюється в рамках відносин асоціації, робить таку форму співробітництва все більш привабливою для широкого кола держав. Втім, значна кількість угод про асоціацію, що укладаються між різними держава-